Η ΚΑΒΑΛΛΑ, ΑΠΟ ΠΟΥ ΚΑΙ ΠΩΣ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΜΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ, ΟΠΟΥ ΣΤΗ ΠΛΑΝΗ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΦΥΤΡΩΝΑΝΕ ΑΙ ΠΟΛΕΙΣ ΣΑΝ ΤΑ ΜΑΝΙΤΑΡΙΑ. — ΘΡΥΛΙΑ ΤΥΡΟΔΙΔΑΚΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΜΕΝΩΝ ΣΕ... ΘΑΝΑΤΟΝ. — Η ΓΕΝΙΤΣΑ ΤΩΝ ΤΩΝ ΕΞΕΧΟΝΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. — Η ΚΑΒΑΛΛΑ ΚΑΙ Ο ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΣ. — ΜΙΑ ΠΟΛΙΣ ΠΟΥ ΑΛΛΑΖΕΙ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΣ ΟΝΟΜΑΤΑ... ΟΠΟΥ ΕΝΑ ΔΙΗΜΕΡΙ ΜΑΣ ΟΔΗΓΕΙ ΕΚΕΙ ΟΠΟΥ ΗΤΑΝ Η ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΗ ΚΑΒΑΛΑ. — Η ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Η ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΙΣ. ΑΙ ΠΑΛΙΑΙ ΕΚΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΑΒΑΛΑΣ.

Εθνική Αθ. 16 Μαΐ 1937

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ

Τώρα γεννάται τό ἑξῆς ἱστορικόν ἐρώτημα:

Πῶς εὑρέθη ἡ πόλις αὐτή, τοῦ τανταποδίδος πληθωρισμοῦ, εἰς τό μέρος τοῦτο καί ποία ἱστορικά γεγονότα τήν ἐγέννησαν καί τῶς διετηρήθη καί ἔζησε καί ἤκμασε διά μέσου τῶν αἰώνων, ὥστε νά κατατεθῆ σήμερον ἔδρα τοῦ τόμου τοῦ κ. Μπαλάνου;

Μερικοί ἱστορικοί λένε ὅτι ἐκτί-

Σάτε στήν Καβάλα μέ πολλά λαμπάκια καί χωρίς... δωμάτια.

σεν ἀπό 360 π. Χ. ὡς Νεάπολις ὑπό τοῦ Ἀθηναίου Καλλιστράτου. Ὁ Καλλίστρατος αὐτός ὁ Καλλικράτους, καταδικασθείς εἰς θάνατον ὑπό τῶν Ἀθηναίων, ἀντί νά κατέβη εἰς τάς φυλακάς καί νά πιῆ κώνια, ἐβραπέτευσε καί κατέφυγεν εἰς Θάσον.

Φαίνεται δέ ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός θά ἦτο γεμάτος ἀπό ζωή καί δράσιν. Γι' αὐτό ἴσως, ὅπως καί διλους τούς μεγάλους ἄνδρας, τόν θέλησαν νά τόν ποτίσουν οἱ Ἕλληνες φαρμάκι, ἀλλά ζωντανός ἀνθρωπος αὐτός, ἀντί νά διευθυνθῆ πρός τόν θάνατον, δημιουργοῦσε ὅπου πήγαινε ζωήν. Μόλις ἐφθασεν ἐκεῖ, εἰς Θάσον, ἔσκησε τούς Θασίους καί τούς ἔπεισε νά ἀνυλοδομήσουν τό Δάτον, ὅπ τό δ τόν εἰς προηγουμένην ἐπιστολήν ἐγράψαμεν. Κατόπιν δέ, φαίνεται, τούς ὁ ἴδιος ἔγινε καί ἵδρυτής τῆς Νεαπόλεως, τῆς σημερινῆς δηλαδή Καβάλλας, ἡ ὁποία μετά τά συναρκτικά γεγονότα τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καί τούς ἐμφυλίους καταραμίνους σπαραγμούς, ὡς ἐγράψαμεν καί προηγθῆ, ἀπερρόφησε τό γαλασθῆν Δάτον, τό ὁποῖον δέν ἦταν καί μακρυά ἀπό τή Νεάπολιν.

Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καί ἀπό τόν Θουκυδίδην, ὁ ὁποῖος φαίνεται κατά διαφόρους τρόπους ἐπηρεασμένος ἀπό τήν πατρίδα των ἀκμαίων πόλεως καί δημιουργούσαν πληθυσμούς καί ζωή κ.τ.λ κίνησιν καί θαύματα προόδου, ἐκεῖ ὅπου πρίν δέν ὑπῆρχε τίποτε.

Ἔτσι, ὑποτίθεται, οἱ ἱστορικοί, ὅτι ἐδῶ κοντά, παρά τάς ἐκβολάς τοῦ Νέστου, ὑπῆρχε σπάν παλτήν καιρό ἡ ἀρχαία πόλις Πάστυρος, ἡ ὁποία ἐκτίσθη ὑπό τοῦ Τιμεσίου τοῦ Κλαζομενίου.

Ὁ τερίεργος αὐτός ἄνθρωπος, φεύγων ἀπό τάς Κλαζομενάς, ὁ ταξιδιάσθη εἰς τήν Θρακικήν ἀκτήν ὅπου ἵδρυσε τά Ἄβδηρα, περί τά μέσα τοῦ ἕκτου αἰῶνος πρό Χριστοῦ.

Σέ λίγο ὅμως καιρόν, οἱ Ἀβδηρίται, ὡς γνήσιοι Ἕλληνες, ἐξεγερθέντες κατά τοῦ θεμελιωτοῦ καί ἱδρυτοῦ τῆς πατρίδος των, τόν ἐδίωξεν κατεδιωκασμός ἀπό τά Ἄβδηρα.

Φεύγων, ὁ Τιμέσιος καί μή ἔχων τοῦ τήν κεφαλήν κλίνει, τραβιξέ πρός τό μέρος τῆς Μακεδονίας ... κτίζων πόλεις, ὅπου καί ἂν περιῆλθε.

Ἔτσι ἔκτισε καί τήν Πίστυρον, εἰς τήν περιοχήν τῆς ὁποίας ὑπῆρχε μιά Λίμνη, ἐπικοινωνοῦσα μετά τῆς θαλάσσης. Ἡ λίμνη αὐτή ἦτο περιφερείας 30 σταδίων, εἶχε ἁρκετά φαρμ καί ἁλμυρόν νερό.

Διά τήν λίμνην αὐτήν ὁ Ἡρόδοτος γράφει καί ξαναγράφει: "Ὅτι κατά τήν δευτέραν ἐκστρατείαν τῶν Περσῶν κατά τῆς Ἑλλάδος, τά νερά τῆς λίμνης αὐτῆς, ἄν καί ἁλμυρά, κατεπόθησαν ἀπό τά... ὑποζύγια τοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξου.

—...Ἰχθυοδός, λέγει ὁ Ἡρόδοτος διά τήν λίμνην, καί ἁλμυρή. Ταύτην τά ὑποζύγια μοῦνα, ἀρδόμενα, ἀνεξήρανε...».

Κι' ἔτσι χάθηκε ἡ λίμνη!

Ἀπό αὐτό μπορεῖ νά φανταστῆ κανείς τί ἐφοδιοπομπήν καί ὑποζύγια θά εἶχεν ὁ στρατός τοῦ Ξέρξου!...

Ἴσως καί τήν Ἱερπην, τήν ἐπάνω τῆς Θάσου, νά ἔκτισεν ὁ τρομερός αὐτός Τιμέσιος, ὁ ὁποῖος, ὅπου περιηγεῖσε...κατελαβε πόλεις καί τήν Ἰρωγιλοντηνκαί Τραῦλον καί Τρωΐλον ὀνομαζομένην καί τήν Μακεδονικήν Πέργαμον, ἡ ὁποία ἦτο πρός δυσμάς τῆς Καβάλλας, εἰς τούς μεσημβρινοανατολικούς πρόποδας τοῦ Παγγαίου...

Φαίνεται ὅτι, ἡ μοῖρα μερικῶν εἶνε νά δημιουργοῦνε πόλεις, ὅπως μερικῶν νά...καταστρέφουνε.

Ἀλλά γεννάται τό ἐρώτημα, πῶς ἕνας ἄνθρωπος διαγκέσος, ὅπως ὁ Καλλίστρατος, τοῦ Καλλιράτους, καί καταδικασμένος, καί ὅπως ὁ Τιμέσιος, δημιουργοῦσαν πόλεις μέ τόσην ἐπιτυχίαν, ὅπτε ἡ ἐδόκευησαν, νά δράσουν ἐς τήν Ἱστορίαν, καί μερικές νά ἐξακολουθήσουν δρῶσαι ἕως σήμερον;

Ἴσως γιατί τότε δέν ὑπῆρχον... Γραφεῖα Ἐποικισμοῦ!

Μή ἂν ἀρχαιολόγος, δέν προχωροῦ, μή πέσω εἰς ὁδούς σκολιάς, ἀβάτους καί δυσβαάτους. Οἱ ἀρχαιολόγοι γνωρίζουν μονάπατα διά νά ξεφύγουν ἀπό τούς δαιδάλους τούτους. Ἡμεῖς, ἀγράμματοι ἀρχαιολογικῶς, θέλουμεν ὁδούς ἀσφαλεστέρας μένος, διά νά προχωρήσωμεν, καί πάλιν διατρέχοντες κινδύνους νά γλυστρήσωμεν!...

Δ

Ἡ Νεάπολις ὅταν ἡκμασεν οἱ Φίλιπποι, συνήκμασε καί αὐτή.

Εἰς αὐτήν συνεκεντρώθη ὁ στόλος τῶν Ρωμαίων δημοκρατῶν Βρούτου καί Κασσίου, ὁπό τήν ἀρχηγίαν τοῦ Τιλλίου Κίμβρα. Ἐκ αὐτήν ἀπεβιβάσθη ὁ ἀπόστολος Παῦλος μεταβαίνων εἰς Φιλίππους, ὅταν ἐσυσκεμένος εἰς τήν Τρῳάδα, εἶδε εἰς τόν ὕπνον του ἕνα Μακεδόνα νά τόν καλῆ εἰς την Μακεδονίαν, γ ά νά βοηθήση τούς κατοίκους.

Καί τά γνησιώτα τῶν Φιλίππων θέλουνε νά ποῦν, ὅτι κατεσκευάθησαν ἀπό ἕνα λευκό καί λαμπρό μάρμαρο, τοῦ ἔβγαινε ἀπό λατομεῖον, τοῦ ἦτανε ἔξω ἀπό τήν πόλιν.

Καί νόμιμα εὑρέθη τῆς πόλεως πτῶσις, μέ τό κεφάλι μιᾶς γαγύρας.

Πότε κατεστράφη;

Κανείς δέν γνωρίζει!

Βάρβαροι, τήν κατέστρεψαν. Ἕλληνες λλοσεζέαν καί πάλιν καί 'μπεσόντες εἰς ἐμφυλίους σπαραγμούς ἐξηφάνισαν καί αὐτήν, ὅπως ἐξηφάνισαν πολλές φορές καί τήν Ἑλλάδα!

Ἱστορικόν μυστήριον!

Πάντως, δέν φαίνεται νά χαλάστηκε ἀπό ἀδελφούς Ἕλληνας. Διότι παίει ἀναφερομένη ἀπό τοῦ πέμπτου μ. Χ. αἰῶνος.

Φαίνεται ὅτι, μετά τήν καταστροφήν της, οἱ κάτοικοι φόγαν καί ἔρθαν εἰς τήν θέσιν τῆς σημερινῆς Καβάλλας, ὅπου χτίσαν νέαν πόλιν, ἣν ὠνόμασαν Χριστούπολιν.

Γιατί τό ὄνομα αὐτό ἀναφέρεται ἀπό τόν ἀείμνηστον Ἀνδρέαν Μιχαηλίδην, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη τήν Καβάλλαν καί τῆς Ἀντίσσαρνα, Νεαπόλεως καί τῆς Χαλκιδικῆς Τίλος τῶν

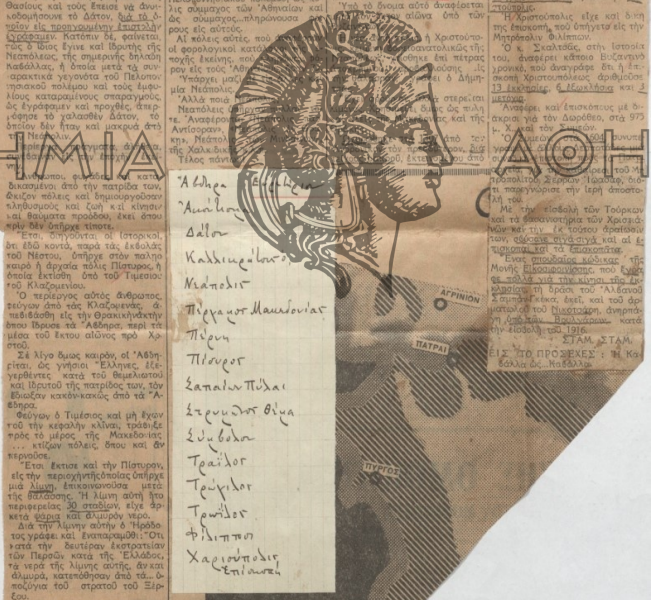

Εἰς ἑκατο
συνταγαί

Ἄλλη
Ἀναλύσ
Δάλτ
Καλλικράτ
Νεάπολ
Πέργαμ Μακεδονίας
Πίρν
Πίσυρ
Σαπαίων Πύλαι
Στρυμόν Θύμ
Σύμβολ
Τραΐλ
Τρωΐλ
Τρωΐλ
Φίλιππ
Χαριούπολις
Ἐπίσκεψ

ΠΩΛ
ΕΝ

Τῆς θαλάσσης μέχρι τῆς Δερκίου τοῦ δρυός.

Ὁ Παπαβρος ὁ Γρηγοροβιος διά τήν ἀγάρωσιν αὐτήν γράφει: «Τό πού τήν Χριστούπολιν μαρόν ἔκτισε τεῖχος (ὁ Ἀνδρόνικος) ἀπό θαλάσσης μέχρ τῆς τοῦ παρακειμένου δρους ἀκρωνυγίας ἑς ἄδατον εἶνε τό χωρίον, καθ' ὅπερ, μή δουλομένῳ βασιλεῖ τοις

Ἐκεῖνος ποῦ εἶνε σήμερα καβάλλα σ ἡ... Καβάλλα.

τ' ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην ἐθελουσι βασάνων, τοίς τ' ἀπό Θρᾳ τῆς εἰς Μακεδονίαν.

Ἤτοι, δηλαδή, κλειδοκλά καλή

Γιατί ὀνομάσθηκε Χριστούπολις;

Μερικοί λένε ὅτι τό ὄνομα αὐτό ἔδωσαν οἱ Βυζαντινοί ἀπό τό γεγονός τῆς ἀποδιάσεως εἰς αὐτήν τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Τόν ἔτος μετά Χριστόν αἰῶνα, τά φρούριά της πέσαι ἀπό ἔταν μεγάλον σεισμόν. Τά ἀποσκευάσεν ἀργότερα ὁ Βυζαντινός ἀπορ ὀνομάζεται Βασίλειος Μάκρων, διοικητής τοῦ θέματος Στρυμόνος, ὁπου ὑπήγετο δι κατικός καί ἡ Χριστούπολις.

Ἡ Χριστούπολις εἶχε καί δίκη της ἐπισκοπή, ποῦ ὑπήγετ' εἰς τήν Μητρόπολιν Φιλίππων.

Ὁ κ. Σκαλτσᾶς, στήν ἱστορία του, ἀναφέρει κάποιο Βυζαντινό χρονικό, ποῦ ἀναγράφε ὅτι ἡ Ἐπισκοπή Χριστουπόλεως ἀριθμοῦσε 13 ἐκκλησίες: Ἁγίου Μακάριος καί 3 μετόχων.

Ἀναφερε, καί ἐπισκόπιος μέ διακρια γιά τόν Δωρόθεο, στά 970 μ. Χ. καί τόν Σιμεών.

Μέ τήν εἰσβολή τῶν Τούρκων καί τά ἐπακόλουθα τῶν Χριστιανῶν κατά τήν ἐκ τούτου ὀρισμένων, αἱ ἐκκλησίαι καί τά μοναστήρια ἐσβέσθησαν σιγά-σιγά καί αἱ ἐπισκοπαί καί τά μοναστήρια.

Ἕνας σποδαῖος κώδικας τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου, ποῦ ἔχει σε πολλά γιά τήν κίνησι τῆς ἐκκλησίας τή δράση τοῦ Ἀλβανού Ἐπισκόπου Ἐκεκ, ἀκεῖ, καί τοῦ ἀρχιεπισκόπου Νικοτσάρη, ἀνηρτόθη ἀπό τούς Βαρβάρους, κατά τήν εἰσβολή τοῦ 1906.

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΓΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η Καβάλλα ὡς Καβάλλα.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΠΟ ΠΟΥ ΚΑΙ ΩΣ ΠΟΥ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ. — ΣΥΜΕΙΩΣΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ. — ΟΠΟΥ ΑΝΑΚΑΤΕΥΕΤΑΙ ΚΑΙ Ο... ΒΟΥΚΕΦΑΛΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. — ΕΝΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΗΣ. — Η ΚΑΒΑΛΑ ΚΑΙ Η ΣΚΑΒΔΑΛΑ. ΜΕ ΣΤΙΓΜΑ ΚΑΙ ΧΑΡΙΣ ΣΤΙΓΜΑ. — ΟΤΑΝ ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΚΑΒΑΙΩΝΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΝ ΠΥΚΝΑ. — «ΘΕΤΑΡΑΚΙ ΜΟΥ ΛΑΜΠΡΟ, ΦΕΣΕ ΜΟΥ ΝΑ ΠΕΡΠΑΤΩ». — ΕΝΑΣ ΚΑΒΑΛΙΩΤΗΣ ΜΕΓΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ. — ΠΩΣ ΕΠΕΣΤΑΦΗ Η ΚΑΒΑΛΑ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΕΙΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ. — ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΤΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΓΩΝΕΣ ΜΙΑΣ ΩΡΑΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΥ-ΣΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ.

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ

Η αρχαϊκή Νεάπολις, ή βυζαντινή Χριστούπολις, πώς έγινε, στά ὕστερα, Καβάλλα;

Τό μέρος αὐτό γιά καβάλλα εἶνε, οὔτε καί γιά καβαλλάρηδες, οὔτε καί γιά ἱπποτροφεῖα. Πετρῶδες, ὀρεινόν, ἀπότομον. Τόπος θά ἦταν γιά κατσίκια.

Τώρα, βορειοανατολικῶς τῆς

Μέρος τῆς παλαιᾶς συνοικίας τοῦ φρουρίου.

βυζαντινῆς Καβάλλας, δηλαδή τῆς Χριστουπόλεως, μέσα θεμελιωμένη ἀπό τήν Ἱστορίαν της. Τά σύνολό της μέ τά φρούρια, τήν ἀκρόπολι, καί τούς φηλούς πύργους, πού ὑψώνοντο στούς παρακειμένους λοφίσκους, τούς τρούλλους τῶν ἐκκλησιῶν, τήν ἔκαναν νά φαίνεται, σάν μιά μυθική πολιτεία, πού ξεπετιόταν μέσα ἀπό τά γαλανά νερά τῆς θαλάσσης τοῦ Αἰγαίου.

Δέν εἶχε τότε τή σημερινή της ἔκτασι.

Τότε περιωρίζόταν στό χῶρο τῶν φρουρίων της.

Καί οὔτε καί πυκνοκατοικημένη ἦτο.

Στά 1553 ὁ Ἠπειρώτης Ἰμπραημ πασᾶς, Μέγας Βεζύρης τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν, τοῦ Μεγαλοπρεποῦς, ἄρχισε νά τήν ἐκτουρκίζῃ.

Τότε πάρθηκε καί ἡ μητροπολιτική της ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Λαζάρου καί ἔγινε τζαμί.

Ἀπό τότε ἐγκαταστάθηκαν πολλοί Τοῦρκοι εἰς τήν πόλ... ρασε δέ καί Ἐμεινε σ... ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμ... λοπρεπῆς.

Ὁ Ἑλληνισμός... γόστεψε πολύ. Ἐμειναν παρήνε... ἐθνικῆς.

Σχολεῖα δέν... φαλλιώτες.

Κατώρθωσαν... ληνες κάτοικοι... σουν κάποιο δά... μέ τούς καί πρ... τά διδάσκη στήν ... Παναγίτσας.

Πο.ά ἐκπληξ... Μέσα ἀπό τήν ... ἑλληνική γραμματ... βάλλας, ἔγκλε καί ... μιά ὑπέροχη διανοητική κ... παιδευτική φυσιογνωμία, ὁ ... νης καί ἱδρυτής τῆς ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μοσχοπόλεως, τῆς πρός δορρᾶν τῆς Κορυτσᾶς, ὁ Θεόδωρος ὁ Καβαλλιώτης.

Αὐτός γεννήθηκε στά 1750 στήν Καβάλλα.

Τίς σπουδές του τίς συνεπλήρωσε στά Γιάννενα.

Εἶνε αὐτός ποῦ σύστησε τό πρῶτο ἑλληνικό τυπογραφεῖο στήν τότε Τουρκία, τό περίφημο Τυπογραφεῖο τῆς Ἀκαδημίας Μοσχοπόλεως, καί εἶνε αὐτός ποῦ μέ τό ἔργο του ἀνέλαβε νά προσδοτήσῃ τήν ἐποχή ἐκείνη ὅλον τόν ὁπόδουλο Ἑλληνισμό μέ διασκάλους καί ἐκπαιδευτικά βιβλία καί συγγράμματα.

Μέγας φωτοβόλος φάρος εἰς ὅλην τήν σκοτεινιάν τοῦ ὁπόδουλου Ἑλληνισμοῦ. Μεγάλη πηγή διαδόσεως τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων κατά τήν ἐποχήν ἐκείνην τοῦ ἐθνικοῦ ἀναβρασμοῦ.

⁂

Στά 1840 ἡ κοινότης Καβάλλας ἀρχίζει νά παρουσιάζῃ μιά ἔντονη ἑλληνική ζωή καί κίνησι.

Ηὐξησεν ὁ ἑλληνικός πληθυσμός καί ζήτησαν καί ἐπέτυχον ἀπό τόν Σουλτάνο νά ἀγοράσουν γῆν καί νά χτίσουν σπίτια, ἀποθῆκες, μαγαζιά ποῦ οἱ Τοῦρκοι τους ἠρνοῦν-το

«διότι δέν μέρει νά ὑξενομένου τοῦ ἐμπορίου. Ὅπως λέγει ἕνα ἔγγραφό της τοῦ 1864, διά τῆς προσεγγίσεως τῶν ἀμοπλοίων, συναξάνει καί ὁ πληθυσμός τῶν ἐπαρχιῶν, οἵτινες ἐγκαταζόμενον ἀλλαχοῦ πρός κατοικίαν τῶν οἰκογενειῶν των, ὡς ἐντεῦθεν δέ ἐκ τοῦ φρουρίου συμφόρητοι καί στενοχωρημένοι, ζημιδύνουν τήν μεγαλειτέραν ἀνησυχίαν. Ζητήσαμεν ἵνα κτίσωμεν οἰκίας καί ἐργαστήρια ἐκτός τοῦ φρουρίου, πρός εὐεντυχορίαν καί ἄνεσιν καί ἐνέργειαν τῆς ἐργασίας ἡμῶν, οὐδέποτε ἠσυχοποιήθημεν ἀπό τήν Γενικήν Ἐξετασιν τοῦ Κράτους, διότι οἱ γείτονες ἡμῶν Ὀθωμανοί, ἔχοντες εὐρυχωροτέρας ἐπαύλεις καί πάντα τά ἐργαστήρια ἐγκατεσκευασμένα ἐπαρκῶς ταῦτα, ἐμποδίζουσιν ἡμᾶς» τοῦ κτίσαι ἕνα τοῦ φρουρίου, ἵνα μή τυχόν αὐξανομένων τῶν οἰκιῶν καί ἐργαστηρίων ξεπωθῶσιν ἀπό τά ἑνιαῖα ὠφελείας. Ὡς ἐκ τούτου δέ ταλαιπώρως τήν μεγίστην στενοχωρίαν ζῶμεν κ.λ.π...»

Ἡ τότε τουρκική Κυβέρνησις ἐπέτρεψε καί ἔκτισαν οἱ Χριστιανοί ἔξω τῆς πόλεως καί ἔτσι ἄρχισε νά ἐπεκτείνεται καί νά μεγαλώνῃ ἡ Καβάλλα καί νά πολλαπλασιάζεται ὁ ἑλληνικός πληθυσμός τῆς πόλεως.

Τό ἀξιοσημείωτον καί συμπαθές ἀνωτέρω ἔγγραφον, τό ὁποῖον φέρει ἡμερομηνίαν 3 Νοεμβρίου 1864, ὑπέγραφαν «ὑποσημειούμενοι». Οἱ κάτωθι Καβαλλιῶται, πρωτότοκες πολλῶν σημερινῶν:

«Δημ. Στ. Φίσσας, Π. Θεοδωρίδης, Μαυρουδῆς Ἐλευθερίου, Ἐλευθέριος Πούλιος, Γιαννόπουλος Σωτηρίου, Ἀντώνιος Σταυρίδης, Γιαννάκης Σ. Φέσσας, Φώτης Κών σταντίνου, Κωνστ. Σ. Φίσσας, Νικόλαος Πούλιος, Θ. Ἀθανασιάδης.»

⁂

Τήν ἐποχήν ἐκείνην βλέπουμεν τήν ἑλληνικήν Κοινότητα Καβάλλας ἐξαπαταμένην κατά τῆς μέχρι τότε κακοδιοικήσεώς της καί συντάσσουσαν κώδικα τιμῆς πρός διόρθωσίν της.

Εἰς αὐτόν ἀναγράφει :

«...ὅπως παραβαίνει ταῦτα (τά ἀνωτέρω ἀπορρισθέν α) καί ἤθελε φανῇ ἐπιβλαβῆς εἰς τήν Κοινότητα, τότε δχι μόνον θέλει ε.σθαι διά παντός ἄτιμος τῆς Πατρίδος, ἀλλά καί ἀντ' αὐτοῦ θέλει ἀροδιωχίζεσθαι ἄλλος, κ.λ.»

⁂

Δέν θά παρακαλουθήσωμεν τήν Καβάλλαν εἰς τάς κατόπιν της περιπετείας.

Οὔτε θ' ἀναγράψωμεν τόν κίνδυνον ποῦ διέτρεξε στά 1877 κατά τήν ἐποχήν τοῦ ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου, τῆς γενικῆς φαγῆς, ὁ ἑλληνικός πληθυσμός τῆς πόλεως, σωθείς ὡς ἐκ θαύματος ἀπό τόν τότε "Ελληνα Πράξαναν τῆς Γαλλίας καί Ρωσσίας ἐν Καβάλλᾳ Πέτρον Βουλγαρίδην καί τόν ἀρχιστρατηγόν ἐπίτροπον Παπαλέξην, ὡς καί τόν σημείνοντα φιλέλληνα [illegible] Σοσάτ, τόν Καβαλ[illegible]

[illegible] τάς κατό-[illegible] καί βαλκα-[illegible] καί τά μαρτύρια [illegible] τοῦ βουλγα-[illegible] πόλεως!

Δέν μᾶς μένει, καιρός.

Ἡ ζωή τῆς σημερινῆς Καβάλλας σφίγγει γύρω μας καί πρέπει ν' ἀπασχοληθοῦμεν μέ αὐτήν.

Ἔτσι μόνον παρετηρήσαμεν καί τό σημειώσαμεν !

Ὅτι δέν ὑπάρχει εἰς τήν Καβάλλαν οὔτε μία ὁδός φέρουσα τό

Ἀκμαῖες καί πολύφωνοι θρησκεύσεων. Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου, σώζει τουρκικό τζαμί καί ἄλλοτε πάλιν χριστιανικός ναός.

ὄνομα τοῦ μεγάλου καί ἐθνικοῦ βασιλέως Θεοδώρου τοῦ Καβαλιώτου, ἡ τῶν σατήρων αὐτῆς Βουλγαρίδη, Παπαλέξη καί Χατῆ Ἐσσάτ ἁγιάτ...

Καί ὅμως βαρύνουν τάς ὁδούς τῆς πόλεως τόσα ὄνομα ἄχρηστα, ἄσημα καί ἄγνωστα ὀνόματα!

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ